

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวางแผนเป็นความพยายามขององค์การ ในการกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติจัดทำในอนาคต เพื่อให้ตอบสนองต่อภารกิจ ปัญหาและความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในอนาคต สิ่งที่กำหนดไว้ว่าจะปฏิบัติจัดทำนั้นต้องผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเป็นมาในอดีต สภาพปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ตลอดจนความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (อุตัย นุญประเสริฐ 2527 : 15) การบริหารงานในองค์การทุกประเภท จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารงานเป็นหลักปฏิบัติ และกระบวนการบริหารส่วนใหญ่จะถือว่า การวางแผนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น กระบวนการบริหารที่เรียกโดยย่อว่า POSDCORB ถ้าให้นิพนธ์ความสำคัญเปรียบเทียบกันแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการทางการบริหารที่สำคัญที่สุด เป็นหน้าที่พื้นฐานประการแรกของการบริหาร ทั้งนี้เพราะการวางแผนมีขอบเขตรอบคลุมถึงหน้าที่การบริหารประการอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารงานทั้งปวง การปฏิบัติงานทุกอย่างในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นการจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานและการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การปฏิบัติงานทุกอย่างต้องถูกนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนของการวางแผนทั้งหมด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานที่จะเป็นไปได้ในทางใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และความถูกต้องของการวิเคราะห์และกำหนดแผน พร้อมทั้งการปฏิบัติตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ (ธงชัย สันติวงษ์ 2523 : 91)

ในการวางแผนทางการศึกษาของประเทศไทยมีการวางแผนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหน่วยปฏิบัติ คือ โรงเรียน จนถึงระดับกำหนดนโยบาย คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ การวางแผนทุกระดับต้องประสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน และที่สำคัญที่สุด คือ การวางแผนในระดับปฏิบัติ ถ้าขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เห็นความสำคัญของการวางแผน

จะทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ แผนงาน โครงการต่าง ๆ ซึ่งสรุปในภาพรวม
 ขอมไม่สนองความต้องการของท้องถิ่นและสนองนโยบายรวมของแผนระดับชาติ การพัฒนาทาง
 การศึกษาขอมเป็นไปอย่าง เชื่องช้าและไม่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมคุ้มค่างกับการลงทุน

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นองค์กรที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาในระดับปฏิบัติ จัดการศึกษา
 ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ระดับกลางระหว่างระดับประถมศึกษากับอุดมศึกษา ผู้เรียนมีอายุระหว่าง
 12-17 ปี การศึกษาระดับมัศึกษามีเป้าหมาย 2 ประการ คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้
 ทางด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ เพื่อนำไปประกอบอาชีพเป็นกำลังคนระดับกลางของประเทศ อีก
 ประการหนึ่ง คือ การมุ่งผลิตผู้จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จึงนับว่าการศึกษาระดับนี้มีความสำคัญ
 อย่างยิ่งต่อการพัฒนาปัจเจกชนและประเทศชาติ

สำหรับนโยบายในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ.
 2530-2534) กรมสามัญศึกษาได้กำหนดแนวนโยบายการมัธยมศึกษาไว้หลายประการ ซึ่งเป็น
 หน้าที่โดยตรงของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะต้องดำเนินการเพื่อสนองนโยบายให้บรรลุผลอย่างมี
 ประสิทธิภาพ

นโยบายที่กรมสามัญศึกษากำหนดในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะ
 ที่ 6 สรุปได้ดังต่อไปนี้ (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2528 : 2-3)

1. กระจายความเสมอภาคทางโอกาสเข้าศึกษาต่อ เน้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชนบท
 หากจนให้ได้เพิ่มอัตราเรียนต่อของนักเรียนที่จบ ป.6 เข้า ม.1 ทั้งประเทศประมาณร้อยละ 60
2. ให้พัฒนากระบวนการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อ เพื่อให้เด็กที่เสียเปรียบทางเศรษฐกิจ
 และสังคมมีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลมากขึ้น
3. ปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยกำหนดมาตรการ
 จักรพรรณาการให้โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เสียเปรียบ และให้กลุ่มโรงเรียนช่วยเหลือกัน
4. ให้เร่งรัดและส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพทุกด้าน อีกทั้ง
 นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
5. ระดมทรัพยากรทั้งรัฐ-เอกชน และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อใช้ในการศึกษา
6. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชุมชนและทรัพยากร
 ในท้องถิ่น ให้ผู้เรียนสามารถทำเป็นและแก้ปัญหาได้ตามวัย เน้นสอนวิชาพื้นฐานอาชีพมากขึ้น
7. เร่งรัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์

8. สนับสนุนให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านใดมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงเป็นพิเศษ

9. ส่งเสริม สนับสนุนให้ศูนย์วิทยากร การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. เรงรักและส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษามีความพร้อมในการบริการ และร่วมพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในชนบท ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางบริการชุมชน

11. เรงรักและส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัย ติดตามและประมวลข้อมูลทางการศึกษา เพื่อให้บริการการวางแผนการศึกษา รวมทั้งให้โรงเรียนปรับปรุงระบบสารสนเทศของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

12. ปรับปรุงองค์กรและกลไกการบริหาร โดยถือหลักกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ภูมิภาค

13. ปรับปรุงอัตรากำลังเงินบำรุงการศึกษาให้เหมาะสมกับการลงทุนและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษาได้กำหนดหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 3 ประการ คือ (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 10)

1. หน้าที่สอนและอบรมนักเรียนตามหลักสูตรในระบบโรงเรียน

2. หน้าที่สอนประชาชนให้มีความรู้ตามความต้องการและความจำเป็นของประชาชน เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ

3. หน้าที่บริการชุมชน หมายถึง การอำนวยความสะดวกด้านความรู้แก่ประชาชน

เมื่อพิจารณาทางด้านทรัพยากรที่ต้องใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาแล้ว จะเห็นว่า มีปริมาณสูงมาก จากงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ในปีงบประมาณ 2529 จำนวน 39,978.4 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 18.3 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น (สำนักงบประมาณ 2528 : 41) เป็นงบประมาณของกรมสามัญศึกษา 6,586.1 ล้านบาท (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2528 : 28) นับว่ามากเป็นอันดับที่สองรองจากการประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2528 กรมสามัญศึกษามีโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในสังกัด 1,672 โรงเรียน (รวมจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งประเทศที่เป็นโรงเรียนสาขา จำนวน 18 โรงเรียน) จำนวนนักเรียน 1,637,906 คน (รวม

จำนวนนักเรียนประถมศึกษที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 565 คน) จำนวนครู 90,834 คน (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2528 : 53)

จากภารกิจ หน้าที่และทรัพยากรจำนวนมากดังกล่าวแล้ว โรงเรียนมัธยมศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ภารกิจต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) ได้ ต้องอาศัยการวางแผน การวางแผนที่เป็นลายลักษณ์อักษรของโรงเรียนมัธยมศึกษา เริ่มต้นโดยกรมสามัญศึกษาได้มีหนังสือที่ ศธ. 0804/608 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523 ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการใช้เงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนเองและจากเงินงบประมาณประจำปี พร้อมทั้งกรมสามัญศึกษาได้ส่งแบบฟอร์มและตัวอย่างการใช้พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางการจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปี ที่จัดทำขึ้นนี้ เดิมให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแผน แต่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กรมสามัญศึกษาจึงให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติ เพียงส่งแผนให้จังหวัดเพื่อทราบและติดตามผลการใช้เงินและการปฏิบัติตามแผนของโรงเรียน (ตามหนังสือที่ ศธ. 0807/7893 ของกรมสามัญศึกษา ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2525) นอกจากนี้ยังต้องส่งไปยัง กองแผนงาน และกองการมัธยมศึกษา แห่งละ 1 ชุด ซึ่งต่อมากองแผนงาน กรมสามัญศึกษาได้วิเคราะห์แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ปรากฏว่า ชาคความสมบูรณ์เท่าที่ควร เป็นผลให้เกิดโครงการอบรมการวางแผน การประเมินผล และการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) โดยอบรมผู้แทนกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 110 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน จำนวน 330 คน ผู้แทนโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางจำนวน 97 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 97 คน และบุคลากรในหน่วยงานอื่นอีก 76 คน ดังนั้นบุคลากรที่ได้รับการอบรมรวมทั้งสิ้น 503 คน จากนั้นให้ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนดำเนินการอบรมบุคลากรต่อไป โดยกลุ่มโรงเรียนดำเนินการเอง (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา ม.ป.ป. : 3) โครงการอบรมนี้สิ้นสุดไปแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2526

จะเห็นได้ว่า กรมสามัญศึกษาให้ความสำคัญในการวางแผนในโรงเรียนเป็นอย่างมาก แต่เป็นที่ควรศึกษาในข้อที่ว่า ถึงแม้โรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ มีแผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนอื่น ๆ อยู่แล้วก็ตาม ในขณะนี้ยังไม่มีผู้ศึกษาว่า ได้มีการวางแผนโดยใช้และปฏิบัติไปตามกระบวนการวางแผนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคด้านใดเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งมีภาระหน้าที่รับผิดชอบ และทรัพยากรจำนวนมาก ถ้าการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ นั้นย่อมหมายถึง วัตถุประสงค์และนโยบายของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติ จะไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรอื่นๆ ในทุกระดับเกี่ยวกับ กระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ย่อมส่งผลให้ทราบถึงกระบวนการวางแผน ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการวางแผนในโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งนับว่าจะเป็นข้อมูลที่มี ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหาร บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริม ปรับปรุงให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนอย่างจริงจัง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่วัตถุประสงค์พร้อมทั้งสนองนโยบายโดยส่วนรวมของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต การศึกษา 12
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู- อาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์เกี่ยวกับ กระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 โดยหัวหน้าสถานศึกษาซึ่งแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงเรียน

2. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผน ซึ่งประมวลจากนักวิชาการ สรุปได้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นตอนวางแผน

2.2 ขั้นตอนวางแผน

2.3 ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ

2.4 ขั้นตอนการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแผน

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชากร 3 กลุ่ม คือ

3.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน

3.2 กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา

3.3 กลุ่มครู-อาจารย์

คำนิยามเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาซึ่งแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่าย คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ

หัวหน้าหมวดวิชา หมายถึง หัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าสถานศึกษา ตามระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา และรองหัวหน้าหมวดวิชา พ.ศ. 2522 กำหนดเฉพาะ 9 หมวดวิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฟลานามัย ศิลปะศึกษา ศิลปปฏิบัติและกิจกรรม

ครู-อาจารย์ หมายถึง ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนประจำในโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่มี
หัวหน้าสถานศึกษาคำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

เขตการศึกษา 12 หมายถึง เขตการศึกษาที่ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่
นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

กระบวนการวางแผน หมายถึง ขั้นตอนในการวางแผน ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ
ที่กระทำกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้อง สัมพันธ์กัน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และรายละเอียด
ของการปฏิบัติที่โรงเรียนรับผิดชอบไว้ล่วงหน้าเป็นสายลักษณะอักษรในรูปของแผน แผนงาน
งาน/โครงการ และดำเนินการตามแนวทาง ขั้นตอนที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีการปรับปรุงให้
เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของ
โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนวางแผน หมายถึง การเตรียมการในกิจกรรมทุกอย่างที่เป็นพื้นฐาน
และเอื้ออำนวยต่อการวางแผนให้พร้อมต่อการดำเนินการวางแผน ประกอบด้วย การดำเนินการ
เกี่ยวกับการกำหนดองค์การการวางแผน การพัฒนาบุคลากร การจัดระบบข้อมูล

2. ขั้นตอนวางแผน หมายถึง การปฏิบัติการเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารแผน
พร้อมสมบูรณ์ที่จะนำไปปฏิบัติได้ ประกอบด้วย การประเมินสภาพการณ์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน
และอนาคต การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวิธีการ
ประเมินผล การจัดทำแผนงานและโครงการ

3. ขั้นตอนนำแผนไปปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการตามแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์
อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การเตรียมการก่อนดำเนินการ การปฏิบัติตามแผน

4. ขั้นตอนติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแผน หมายถึง การติดตาม
ควบคุม ดูแล พร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน ทั้งทางด้านวิธีการและผลงานที่เกิด
จากการปฏิบัติว่าเป็นไปตามวิธีการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและ
อุปสรรคอย่างไร เพื่อนำไปปรับปรุงแผนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือจัดทำแผนใหม่ต่อไป

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่

2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน กรมสามัญศึกษา และสถาบัน
พัฒนาผู้บริหารการศึกษา ใ้ค่นำไปปรับปรุงและเสริมสร้างกระบวนการวางแผนในโรงเรียน
มัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการเ็นการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา
และครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 12 ทุกโรงเรียน จำนวน 31
โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม
คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา และกลุ่มครู-อาจารย์ กำหนดขนาด
กลุ่มตัวอย่างตามขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970 :
607-610) จากนั้นจึงใช้วิธีการเลือกสุ่มส่วนของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายโรงเรียน แล้วสุ่ม
ตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ทั้งสิ้น 650 คน ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน
จำนวน 31 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ จำนวน 93 คน รวมทั้งหมค 124 คน
จากจำนวน 155 คน

1.2.2 กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 186 คน จากจำนวนทั้งหมด
279 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเฉพาะหัวหน้าหมวดวิชาใน 9 หมวดวิชาดังต่อไปนี้ คือ
ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ พลานามัย ศิลปะศึกษา
ศิลปปฏิบัติและกิจกรรม ถ้าโรงเรียนใดไม่มีหมวดวิชาศิลปะปฏิบัติให้ใช้หมวดวิชาการงานและ
อาชีพหมวดใดหมวดหนึ่งแทน

1.2.3 กลุ่มครู-อาจารย์ ประกอบด้วยครู-อาจารย์ที่สอนประจำใน
โรงเรียน จำนวน 340 คน จากจำนวนทั้งหมด 2,878 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจาก การศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผน มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด (open - ended)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการวางแผนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคของกระบวนการวางแผนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบ ปลายเปิด

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และสำนวนภาษา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะไปศึกษาจริง เพื่อหาความเที่ยง (reliability) จากนั้นจึงปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้ได้ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งยังกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 31 โรงเรียน จากนั้นผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจึง รวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผน ใช้วิธีหาค่าความถี่ และคาร์ยอชณะ

4.3 ข้อมูลความถี่เห็นเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ วิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)

4.4 เปรียบเทียบความถี่เห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ามหาวิทยาลัย และ ครู-อาจารย์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ถ้าพบว่าความถี่เห็นแตกต่างกัน ก็ทดสอบความแปรปรวน ความวิธีการของเซฟเฟ่ (Scheffe')

4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่า ความถี่สำหรับค่าความปลายเปิด

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1. บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3. วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ